

Oponentský posudek na diplomovou práci Mgr. Martiny Maškové

„Genderová analýza chodu porodnicko-gynekologického oddělení ve vybraných dílech seriálu Ordinace v růžové zahradě 2“

Předložená práce Mgr. Martiny Maškové věnovaná jednomu z dlouhodobě nejsledovanějších českých televizních seriálů z produkce soukromé stanice TV NOVA si klade za cíl analyzovat reprezentace genderových vztahů v seriálové nemocnici, a to mezi personálem a pacientkami, a konkrétně pak s přihlédnutím k intersekcí rasy a genderu a dále analyticky rozebrat reprezentaci tématu náhradního mateřství a tzv. porodů doma.

Výzkumný vzorek čítá 33 dílů z jinak extrémně rozsáhlé soap operové série. Výběr 33 dílů se řídí skutečností, že právě v tomto vzorku přichází na scénu postava lékařky Aishi Nakabugo Kingi, původem z Ugandy, a její etnická odlišnost je katalyzátorem dějových i charakterových obrátů u ústředních postav seriálu. Výběr vzorku je v práci dobře zdůvodněn a podrobný popis scén v textu práce pak ilustruje, nakolik intersekcí genderu a rasy funguje jako zrcadlo, které v seriálu vytěžuje rasové i genderové stereotypy. Ve smyslu popisu těchto četných situací ve zkoumané soap opeře tedy vzorek zcela splňuje svůj účel. Diplomantka i vhodně definuje svou výzkumnou niku a tematizuje její odlišnost od výzkumu seriálu prezentovaného v zatím nejucelenější práci věnované Ordinaci v růžové zahradě z pera Ivy Baslarové, která zkoumala diváckou praxi.

Nejsem si bohužel jistá, že se diplomantce daří komplexně – a hlavně **analyticky** – zodpovědět 3 výzkumné otázky, po 1) způsobech reprezentace genderových vztahů v seriálové nemocnici, respektive 2) způsobech zobrazování etnické jinakosti a 3) náhradního mateřství a porodů doma (viz str. 34). Mé výtky zde směřují primárně k deskriptivní povaze diplomové práce. Tato obsahuje vskutku hojný a srozumitelný popis situací, kdy dochází k genderové, respektive rasové stereotypizaci, sexualizaci, infantilizaci, objektifikaci a dalším patriarchálně hegemonním nešvarům v oblasti reprezentace ženských postav a občas i postav mužských. Je evidentní, že Martina Mašková výborně detekuje momenty zjinačování a případně subverzi společenských norem, všímá si diskursivních praktik, emocionálních reakcí postav a sítě seriálových vztahů. V tomto ohledu je práce výtečná a jediné co by jí šlo zde vytknout je místy nedostatečná kontextualizace děje pro ty diváky/čky, kteří/é nejsou se zkoumanými díly seriálu dobře obeznámeni/y. Detekci situací a scén vhodných pro zodpovězení výzkumných otázek zvládá Martina Mašková bezvadně. Je však škoda, že práce setrvává toliko u popisu a vršení seznamu problematických a pro analýzu tudíž vhodných momentů seriálu a nehrouží se do jejich detailní analýzy, a to jak s ohledem na slušně sepsanou metodologii vycházející např. z děl Stuarta Halla, Edwarda Saida a obecně kulturních a mediálních studií, jichž je absolventkou, tak s ohledem na charakteristiku žánru soap opery. Autorka volí jako další z metod zakotvenou teorii, ale kódy nejsou v práci explicitní, spíše implicitně obsažené ve zmiňovaném popisu scén.

Právě tázání se po limitech žánru by autorce umožnilo komplexněji podchytit jistou binaritu jak v genderových, tak rasových vztazích. Soap opera dostatečně neumožňuje pracovat s nejednoznačností a ambivalencí, vztahy prezentuje na ose dobro/zlo, milovaný/nenáviděný, rasistický/akceptující apod. Takové scény diplomantka popisuje, ale jejich „černobílost“ nereflktuje v kontextu žánru, byť dobře ukazuje, jak seriál ne/úspěšně naplňuje emocionální očekávání, která jsou pro soap operu charakteristická. Podobně, soudím, by autorce pomohlo, kdyby teoretickou a analytickou část lépe propojila: například v teoretické části není jediná

ilustrace konceptů s ohledem na seriál, tudíž způsoby aplikace teorie na zkoumaný vzorek zůstávají nejasné. V analytické části, kde autorka popisuje způsoby reprezentace genderu a rasy, pak teoretická díla zmíněna jsou (např. Hrešanová, Said, Jones apod.), ale děje se tak způsobem, že autorka konstatuje zda/nakolik reprezentovaná seriálová skutečnost koresponduje s reálnými sociologickými zjištěními či provedenými výzkumy, či se s nimi míjí. Dochází zde vlastně k jistému metodologickému pochybení, kdy je fiktivní univerzum seriálu konfrontováno s dosavadními výzkumy a to tak, zda je tato korespondence vyhovující či „poučená“. Hlubší analýza takových momentů by takový postup znemožnila, protože by studentku automaticky vedla nikoliv k popisu toho, jak to v seriálu je, ale jak lze toto interpretovat a jaké možnosti protichůdných interpretací se s ohledem na reálné výzkumy nabízejí. Toto je patrné například při popisu pocitů seriálových rodiček odmítajících rodit v nemocnici. Jelikož práce opakovaně odkazuje na procesy kódování/dekódování dle Halla, je škoda, že autorka tuto metodu explicitně a opakovaně nezmiňuje právě například v momentě, kdy interpretuje motivace rodiček rodit mimo zdravotnické zařízení. Podobně je tomu na str. 52, kdy konfrontuje absenci informovaného souhlasu v seriálu s existující legislativou ČR.

Teoretická část práce je přehledně strukturovaná a vhodně proodkazovaná, více odkazů na teorii bych naopak uvítala v analytické části. Seznam bibliografie vidím jako vyhovující. Práce je čtivá, avšak odchyluje se od standardů akademického psaní v tom, že je blíže publicistickému stylu. Myslím, že by práci „slušelo“ (s ohledem na „žánr“ diplomové práce) jisté zakademičtění psaného projevu. Místy text nepřehledně přeskakuje mezi argumenty: např. na str. 11 není učiněn přechod od argumentů o genderu k argumentům o rase, nebo na str. 23 autorka předjímá, že propojení porodu s feminismem znamená apriorní opozici vůči nemocniční péči. Myslím, že takto radikálně to není myšleno, avšak formulace v tomto místě nejsou nejlépe voleny. Struktura práce je nicméně přehledná.

Navzdory výtkám, hodnotím práci jako splňující požadavky na diplomovou práci v rámci magisterského studia, avšak myslím, že její potenciál zůstal analyticky nevytěžen, ačkoliv je z textu zřejmé, že diplomantka disponuje rozsáhlým koncepčním aparátem a výzkumnou citlivostí, což oceňuji. Pro účely obhajoby navrhuji, aby se autorka vyjádřila k následujícím otázkám: 1) Nakolik podle Vás žánr soap opery omezuje/rozvíjí možnosti autorské licence pro reprezentaci jednání a emocionální práce seriálových postav? Souvisí tyto limity/možnosti s genderem? 2) Na str. 9 odkazujete na Mitchell argumentující proti „pokleslosti“ soap opery s ohledem na fakt, že další „pokleslé“ žánry (detektivky, sci-fi, thrillery...) také pracují s emocemi (parafrázuji). Spatřujete tento argument jako dostatečný? O jakých emocích Mitchell hovoří a jak je toto uplatnitelné na ORZ? 3) Ukazuje podle Vás inkluзивita seriálu s ohledem na rasu na emancipační, progresivní apel seriálu? Proč ano a proč ne?

Práci **doporučuji k obhajobě** a s ohledem na její deskriptivní charakter navrhuji hodnotit známku **horší velmi dobře**.

V Praze 25.1. 2023

Mgr. et Mgr. Tereza Jiroutová Kynčlová, Ph.D.